

ESIOPETUKSEN LUKUVUOSISUUNNITELMA 2026–2027

**Tätä lukuvuosisuunnitelmaa toteutetaan
Portaan
päiväkodissa**

Lukuvuosisuunnitelma tarkoittaa paikallista esiopetussuunnitelmaa.

Sisällys

1. Esiopetuksen järjestäminen	2
2. Toimintakulttuurin rakenteet ja vastuut.....	3
3. Yhteistyön rakenteet	5
4. Esiopetuksen tavoitteet	6
5. Pedagoginen suunnittelu ja dokumentointi.....	11
6. Oppimisympäristöt esiopetuksessa	12
7. Oppimiseen ja esiopetukseen osallistumisen tuen käytännöt	12

Perusopetusasetuslain (628/1998 9§) mukaan opetuksen järjestäjän tulee laatia lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma, jossa määrätään opetuksen yleisestä järjestämisestä, opetustunneista ja opetuksen yhteydessä järjestettävästä muusta toiminnasta sekä työajoista, koulun ulkopuolella annettavasta opetuksesta sekä muista tarpeellisista opetuksen järjestämiseen liittyvistä asioista.

Tammelan esiopetuksen lukuvuosisuunnitelma laaditaan päiväkotikohtaisesti ja hyväksytään sivistyslautakunnassa vuosittain lukuvuoden alkaessa. Lukuvuosisuunnitelma täydentää esiopetuksen opetussuunnitelmaa ja tarkentaa esiopetuksen toimintaa yksikkökohtaisesti.

1. Esiopetuksen järjestäminen

Lukuvuosisuunnitelmassa tarkennetaan, miten paikallista opetussuunnitelmaa kussakin esiopetuksen yksikössä tai toimipaikassa kyseisen lukuvuoden aikana toteutetaan. Opetuksen järjestäjä huolehtii, että kukin esiopetuksen yksikkö tai toimipaikka voi täsmentää toimintakulttuuriinsa ja oppimisympäristöjen kehittämiseen liittyviä tavoitteita sekä yhteistyöhön liittyviä käytäntöjä lukuvuosisuunnitelmassa. Päiväkodin johtaja vastaa lukuvuosisuunnitelman laatimisesta omassa yksikössään.

Portaan päiväkodissa toimii yksi esiopetusryhmä, jonka nimi on Pöllöt. Esiopetusryhmässä järjestetään myös esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta.

Pöllöissä toteutetaan joustavaa esi- ja alkuopetusta yhdessä Portaan koulun ensimmäisen ja toisen luokan kanssa. Joustavan esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä sekä esiopettajalla että luokanopettajalla on yhteisvastuu opetuksen järjestämisestä. Vastuu esiopetusryhmästä on esiopetuksen opettajalla ja luokasta luokanopettajalla.

Esiopetusta annetaan 700 tuntia vuodessa. Esiopetuksen työajat ovat Tammelan kunnassa lukuvuonna 2026–2027 seuraavat:

Syyslukukausi 18.8.2026 – 18.12.2026

Kevätlukukausi 11.1.2027 – 28.5.2027

Esiopetuksen loma-ajat: syyslomaviikko viikko 42 12.-18.10.2026

joululoma 21.12.2026 – 8.1.2027

talviloma 1.- 7.3.2027

pääsiäinen 26.- 29.3.2027

Helatorstai ja perjantaivapaa 6.- 7.5.2027

2. Toimintakulttuurin rakenteet ja vastuut

Esiopetuksessa vahvistetaan liikunnan merkitystä kokonaisvaltaisena elämäntaitona. Esiopetuksen arjessa tämä näkyy aktiivisena ja monipuolisena lähiympäristön mahdollisuuksien hyödyntämisenä vuodenajat huomioiden. Erityisesti luontoympäristöä hyödynnetään leikki-, - liikunta- ja oppimisympäristönä viikoittain useampana päivänä. Liikunnan kautta voidaan harjoitella eri oppimisen alueiden sisältöjä. Liikunnalliset sääntöleikit ovat osa arkeamme ja osallistamme myös lapsia itseään suunnittelemaan ja toteuttamaan liikunnallista toimintaa päivittäisessä arjessa.

Tammelan kunnassa kehitetään toimintakulttuuria ProVaka -toimintamallin mukaisesti. ProVaka -toiminnan keskiössä ovat yhdessä sovitut käyttäytymisodotukset ja toimintaohjeet sekä niistä saatu positiivinen palaute. Tavoitteena on oppia vuorovaikutustaitoja, toivottua käyttäytymistä ja toisten huomioimista myönteisillä tavoilla. ProVaka -toimintaa ohjaavat Tammelan kunnan sekä Portaan päiväkodin arvot, joita kutsumme käyttäytymisodotuksiksi.

Esiopetusyksikön arvot

Tammelan kunnan arvot:

Asiakaslähtöisyys, vastuullisuus, tahto uudistua ja yhdessä onnistuminen.

Portaan päiväkodin arvot:

Kunnioitus, avoimuus, turvallisuus ja positiivisuus

Olemme valinneet ensimmäiseksi harjoiteltavaksi käyttäytymisodotukseksi kunnioituksen. Kunnioittamista harjoittelempa siten, että aamulla päiväkotiin tullessamme tervehdimme toisiamme ja ruokailussa keskustelemme hiljaisella äänellä omassa pöydässä. ProVaka -matriisimme näyttää tältä:

	 KUNNIOITTAMINEN
 AAMULLA PÄIVÄKOTIIN TULLESSA	 TERVEHDIN TOISIA
 RUOKALASSA	 KESKUSTELEN HILJAISILLA ÄÄNELLÄ OMASSA PÖYDÄSSÄ

Arvioinnin käytännöt

ProVaka -keskustelua käydään arjen eri tilanteissa. Keskustelussa ovat kasvatushenkilökunnan lisäksi mukana myös lapset, huoltajat ja muu henkilökunta. Kokemuksia ja terveisiä arjesta käydään läpi ProVaka -tiimissä. ProVaka -tiimi johtaa oman yksikkönsä toimintakulttuurin muutosta ja kokoontuu säännöllisesti läpi koko vuoden 2–4 viikon välein. Päiväkodin ulkopuolinen ProVaka -ohjaaja vierailee tiimissä kolme kertaa syksyllä ja kolme kertaa keväällä, tarvittaessa useammin. Keväisin ohjaajan kanssa käydään läpi ProVaka -muistilista, jonka avulla varmistetaan, että ProVaka etenee johdonmukaisesti ja teoriaan pohjaten.

Opittuamme matriisin kuvaaman toivotun käyttäytymisen, sitoudumme ylläpitämään opitun taidon ja olemme valmiita harjoittelemaan muita käyttäytymisodotuksia. ProVaka -matriisimme täydentyy ja kasvaa opittavien asioiden myötä niin, että siitä tulee myöhemmin löytymään kaikki Portaan päiväkodin arvot eli kunnioitus, avoimuus, turvallisuus ja positiivisuus.

3. Yhteistyön rakenteet

Yhteistyön rakenteet, tavoitteet ja käytännöt

Huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä läpi koko vuoden. Päivittäisten kohtaamisten lisäksi käytämme sähköisiä yhteistyökanavia (Päikky tiedottamiseen ja viestittämiseen sekä Pedanet tiedottamiseen ja toiminnan dokumentointiin). Huoltajille lähetetään kauden alussa Päikky-kysely: Mikä dokumentointikanava olisi perheille mieluisin. Vaihtoehdot ovat eteisessä oleva kuvakansio tai Pedanet-blogi. Eniten kannatusta saanut valitaan koko lukuvuodeksi.

Huoltajien kanssa käydään LEOPS-keskustelut syksyllä lokakuun loppuun mennessä ja arviointikeskustelut huhtikuun loppuun mennessä. Tarvittaessa keskusteluja voidaan käydä useammin. Huoltajille lähetetään aina syksyisin ja keväisin Päikyn kautta valmistautumiskysely yhteisen keskustelun tueksi. Lasta kuullaan kesy- menetelmällä eli lapsi kertoo kuvien avulla oman mielipiteensä häntä koskevista asioista.

Wilma-tunnukset jaetaan huoltajille kouluun ilmoittautumista varten kevätkaudella 2027.

Kouluyhteistyötä vähintään kerran viikossa, pääsääntöisesti maanantaisin aamupäivästä ja siihen osallistuu koko Pöllöjen ryhmä (11 lasta, joista kolme eskaria ja kahdeksan viskaria). Toiminnan suunnittelusta vastaavat yhdessä esiopettaja ja luokanopettaja. Kouluyhteistyön suunnittelu toteutuu jaksoittain, kerran kuussa maanantaisin. Tarkennuksia tehdään arjen edetessä. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu kouluyhteistyöhön joka toinen viikko. Tavoitteena kouluyhteistyölle on madaltaa kynnystä eli sujuvoittaa esiopetuksen ja koulun aloituksen nivelvaihetta.

Muita yhteistyötahoja ovat Tammelan kunnankirjasto, Tammelan seurakunta ja OmaHämeen hammashoitola. Kirjastoauto vierailee koulun pihalla joka toinen viikko ja Lukunautti-kirjat ovat perheiden lainattavissa Lukuporras kirjastosta. Keväisin eskarit tutustuvat kirjaston toimintaan tekemällä retken kunnankirjastoon. Tammelan seurakunta osallistuu mm. lasten oikeuksien päivän ohjelmaan ja OmaHämeen hammashoitaja vierailee Pöllöjen ryhmässä.

Lukuvuosisuunnitelman perehdyttäminen huoltajille

Lukuvuosisuunnitelmasta tiedotetaan huoltajille syksyn aikana. Huoltajat voivat myös halutessaan tutustua siihen tarkemmin Pedanetissä, kun se on ensin hyväksytty sivistyslautakunnan kokouksessa.

Yhteistyön arviointi

Kaikkea yhteistyötä arvioidaan säännöllisesti. Lasten kanssa keskustellaan päivittäin ja kerran viikossa katsotaan kuvia kauden alussa sovitulta dokumentointikanavalta. Näin oppiminen ja yhdessä koetut asiat tulevat lapsille konkreettisemmaksi. Pöllöjen henkilökunta pitää viikoittain tunnin mittaisen tiimin, jossa keskitytään toiminnan suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Esiopettaja, luokanopettaja ja veo arvioivat kouluyhteistyötä säännöllisesti yhteisellä suunnitteluajalla. Uusi toiminta rakentuu aina aiemman toiminnan jatkoksi. Jatkuva arviointi mahdollistaa toiminnan kehittämisen. Huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä toivomme palautetta arjessa, aina kun sille on tarvetta. Tämä tapahtuu päivittäisissä kohtaamisissa, LEOPS-keskusteluissa, huoltajaillassa, mahdollisissa perhetapahtumissa ja keväällä huoltajille lähetettävässä palautekyselyssä.

Yhteiset teemat ja projektit

Yhteistyössä pienten ryhmän ja koulun kanssa järjestetään yhteisiä tapahtumia perheille esim. joulun aikaan ja/tai pääsiäisen aikaan. Pienten ryhmästä käydään myös leikkimässä eskarin tiloissa ja voimme arjessa muutenkin toimia yhteistyössä yli ryhmärajojen.

Lasten oikeuksien viikolla järjestetään koko varhaiskasvatuksen yhteinen tapahtuma. Tänä vuonna se on teatteriesitys, joka järjestetään Riihivalkaman koululla.

4. Esiopetuksen tavoitteet

Esiopetuksen tavoitteena on edistää lapsen oppimisedellytyksiä ja vuorovaikutustaitoja leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla.

Lapsiystävällinen kunta tavoitteet

Suomen UNICEF:n Lapsiystävällinen kunta -malli (lyk) auttaa kuntia tekemään lasten hyvinvoinnin kannalta oikeita ratkaisuja lasten arjen palveluissa ja kunnan hallinnossa. Lyk-malli auttaa toteuttamaan Lapsen oikeuksia esiopetuksessa. Tammelan kunnan tavoitteena on: 1) lisätä viestintää lapsen oikeuksista, 2) toteuttaa lapsivaikutusten arviointia ja kehittää lapsibudjetointia, 3) yhteistyö hyvinvointialueen kanssa, 4) syrjinnän ja kiusaamisen ehkäiseminen osallisuutta lisäämällä ja 5) järjestää lapsille kokoontumispaikkoja.

Esiopetuksessa edistämme Lapsiystävällinen kunta -mallin tavoitteita vahvistamalla lasten oikeuksien tuntemista, osallisuutta ja turvallista kasvuympäristöä.

1. **Lapsen oikeuksista viestiminen:** Tutustumme lasten oikeuksiin ikätasolle sopivalla tavalla osana esiopetuksen arkea. Lapsen oikeuksista keskustellaan lasten kanssa esimerkiksi satujen, kuvien, leikkien ja toiminnallisten tehtävien avulla. Huoltajille jaetaan tietoa lapsen oikeuksista sekä esiopetuksessa toteutettavista toimintatavoista.
2. **Lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi:** Huomioimme lasten näkemykset ja tarpeet toimintaa, oppimisympäristöjä ja käytäntöjä suunniteltaessa. Lapsilta kerätään palautetta ja heidän näkemyksiään hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Mahdollisuuksien mukaan arvioimme etukäteen, miten erilaiset muutokset vaikuttavat lapsiin.
3. **Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa:** Teemme yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa lasten hyvinvoinnin ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä toteutetaan esimerkiksi neuvolan, opiskeluhoollon

ja muiden lasten ja perheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten kanssa. Tavoitteena on varhainen tuki ja sujuva yhteistyö lapsen ja perheen parhaaksi.

4. **Syrjinnän ja kiusaamisen ehkäiseminen sekä osallisuuden lisääminen:** Rakennamme esiopetusryhmään turvallista ja hyväksyvää ilmapiiriä, jossa jokainen lapsi tulee kuulluksi ja kohdatuksi omana itsenään. Harjoittelempa tunnetaitoja, vuorovaikutusta, kaveritaitoja ja ristiriitojen ratkaisemista. Huomion kohteena erityisesti toisen ihmisen kunnioittaminen ja oman tilan antaminen. Kiusaamiseen, syrjintään ja epäasialliseen kohteluun puututaan heti. Lapsille annetaan mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiseen toimintaan, sääntöihin, leikkeihin ja oppimisympäristöön.
5. **Lasten kokoontumispaikat:** Mahdollistamme lapsille turvallisia paikkoja yhdessä olemiseen, leikkimiseen ja yhteiseen tekemiseen. Hyödynnämme esiopetuksen sisä- ja ulkotiloja sekä muita lähiympäristöjä. Lasten toiveita kuullaan tilojen ja toiminnan kehittämisessä. Järjestämme perheiltä sekä koko päiväkodin että muiden eri yhteistyötahojen kanssa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

Ajattelu ja oppiminen

- oman ajattelun ja oppimisen taitojen kehittäminen
- muistin ja mielikuvituksen kehittyminen
- elämysten kokeminen ja uuden löytämisen ilo
- monipuolinen liikunta kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukena
- vaativien asioiden kokeilu
- kysyminen ja kyseenalaistaminen
- onnistumisista iloitseminen, toisten kannustaminen, epäonnistumisista selviäminen
- dokumentointia hyödyntäen oman oppimisen ja edistymisen havaitseminen

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- itsestä, toisista, omista tavaroista ja ympäristöstä huolehtiminen-ruokailun, levon ja riittävän liikunnan merkityksen ymmärtäminen
- hyvää oloa edistävien ja haittaavien asioiden pohtiminen
- lähiliikenteessä liikkumisen harjoittelu
- avun pyytämisen ja hakemisen oppiminen
- teknologisten laitteiden turvallinen käyttö

Monilukutaito

- erilaisten viestien tutkiminen, käyttäminen ja tuottaminen
- kuvalukutaidon, kirjoittamisen, lukemisen ja numeerisen lukutaidon sekä medialukutaidon kehittyminen
- kulttuuripalveluiden (elokuvat, leikkilortut ja musiikki) hyödyntäminen
- osallisuuden vahvistuminen

Osallistuminen ja vaikuttaminen

- toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin osallistuminen-yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen ymmärtäminen
- yhdessä toimiminen
- toisten auttaminen ja avun pyytäminen tarvittaessa

Kulttuurin osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- kyky ilmaista itseään eri keinoin ja ymmärtää muita
- ongelmatilanteiden rakentava ratkaiseminen
- vuorovaikutustaitojen harjoittelu

-kielitietoisuuden kehittyminen -ystävällisen käyttäytymisen ja hyvien tapojen harjoittelu -omien ja toisten perinteiden ja tapojen arvostaminen -lähiympäristöön ja kulttuuriin tutustuminen Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen -tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, palveluihin ja peleihin tutustuminen -luovan ajattelun kehittyminen -yhteistoiminnan taitojen kehittyminen -laitteiden turvallinen ja ergonominen käyttö

Tavoitteet oppimisalueittain

Ilmaisen monet muodot
Suullinen ja kehollinen ilmaisu -monipuoliset harjoitukset leikin avulla -tarjotaan kokemuksia kielellä ja keholla leikkimisestä ja viestien monimuotoisuudesta -hyödynnetään loruja, runoja, lasten kirjallisuutta, draamaa, sanataidetta ja tanssia -lauletaan Musiikilliset taidot -tanssitaan -liikutaan -tutustutaan eri soittimiin ja soitetaan/luodaan omaa musiikkia -havainnoidaan äänen tasoa, kestoa, voimaa ja sointivärejä Käsitöiden tekeminen -tutustutaan erilaisiin materiaaleihin ja opetellaan niiden käsittelyyn tarvittavia tekniikoita ja perustaitoja -suunnitellaan ja valmistetaan yksi pitempikestoinen käsityö -huomioidaan paikalliset käsityöperinteet Kuvallinen ajattelu ja kuvailmaisuus -tulkitaan ja arvioidaan erilaisia kuvia -kiinnitetään huomiota väreihin, muotoihin, materiaaleihin, tekijään (esim. rakennettu tai luonnon ympäristö), esitysyhteyteen ja kuvien herättämiin tunteisiin -harjoitellaan kuvan tekemisen taitoja moniaistisesti esim. maalaamalla, rakentamalla ja mediaesityksiä tekemällä
Kielten rikas maailma
-harjoitellaan kuuntelemista ja puhumista erilaisissa tilanteissa -ohjataan kertomaan ja keskustelemaan sekä eläytymään, ymmärtämään ja muistamaan kuulemaansa -sanoja pohditaan ja niillä leikitellään sekä innostetaan lapsia tarinoiden tekemiseen -luetaan erilaisia tekstejä ja keskustellaan niistä -tuetaan hienomotoristen taitojen kehittymistä (esim. kynäote ja näppäimistöt) -innostetaan tunnistamaan ja tuottamaan kirjaimia, tavuja, sanoja ja tekstejä lapsen oman mielenkiinnon mukaisesti -tarkastellaan lapsiryhmässä ja lähiympäristössä puhuttuja kieliä
Minä ja meidän yhteisömme

Historiallinen

- tutustutaan johonkin lähiympäristön henkilöön tai kohteeseen havainnollisesta ja moniaistisesti eri ilmaisutapoja hyödyntäen
- voidaan käsitellä muita lapsia kiinnostavia historiallisia tapahtumia, henkilöitä ja kulttuureita
- voidaan hyödyntää myös juhlaperinteitä, kertomuksia, perinneleikkejä ja vanhoja lauluja

Yhteiskunnallinen

- herätetään keskustelua lapsia kiinnostavista lähiyhteisön ja yhteiskunnan tapahtumista
- tutustutaan mediaan ja kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti
- pohditaan mediatarjonnan sisältöä ja todenmukaisuutta
- tutustutaan lasten oikeuksiin
- laaditaan ja kehitetään esiopetusryhmän sääntöjä ja autetaan ymmärtämään ihmisten luomien sopimusten merkitys niin, että lapset saavat mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa

Eettinen kasvat

- ohjataan tunnistamaan tunteita, toimimaan ystävällisesti ja vastuullisesti sekä ratkaisemaan rakentavasti ristiriitatilanteita
- pohditaan ystävyyttä ja toisten kunnioittamista, tyttöä ja poikana olemiseen liittyviä oletuksia sekä oikean ja väärän erottamista

Katsomuskasvat

- tutustutaan lapsiryhmässä läsnä oleviin uskontoihin ja katsomuksiin
- katsomuskasvat
- liitetään arjen asioihin, juhliin ja ajankohtaisiin tapahtumiin
- tuetaan ymmärtämään ja kunnioittamaan erilaisia katsomuksellisia perinteitä sekä niihin liittyviä tapoja ja käsityksiä
- rohkastaan erilaisten elämänskysymysten pohdintaan

Tutkin ja toimin ympäristössäni**Matemaattiset taidot**

- luokitellaan
- vertaillaan
- asetetaan järjestykseen asioita ja esineitä
- löydetään ja tuotetaan säännönmukaisuuksia
- leikitään muistia kehittäviä leikkejä
- kannustetaan lapsia ongelmanratkaisutehtävien päättelyyn ja etsimään ratkaisuja
- innostetaan havainnoimaan lukumääriä ympäristössä, liittämään ne lukusanaan ja numeromerkkeihin
- vertaillaan lukumääriä ja tutkitaan lukumäärän muutosta käytännön esimerkein
- kehitetään lukujonotaitoja ja nimeämistä
- harjoitellaan tason ja tilan hahmottamista
- tutkitaan ja kokeillaan 2- ja 3-ulotteisuutta
- opetellaan sijainti- ja suhdekäsitteitä
- järjestetään mahdollisuus rakenteluun, askarteluun ja muovailuun
- tutustutaan muotoihin ja harjoitellaan niiden nimeämistä
- kokeillaan mittaamista keholla ja eri välineillä
- harjoitellaan ajan käsitteitä
- pohditaan aikajärjestystä esim. vuorokaudenaikoja havainnoiden

Teknologiakasvat

- havainnoidaan ja pohditaan arjessa esiintyviä teknologisia ratkaisuja
- tuodaan esille teknologian olevan ihmisen luovan toiminnan aikaansaamaa

-keksitään, askarrellaan ja rakennetaan erilaisia rakenteita ja ratkaisuja eri materiaaleja hyödyntäen

Ympäristökasvatus

- tarjotaan lapsille luontokokemuksia ja mahdollisuus tutkimiseen
- tarjotaan mahdollisuus tutkia ja tutustua kasveihin, eläimiin ja luonnon ilmiöihin
- havainnoidaan ympäristöä eri aistein
- opetellaan luontoon liittyviä käsitteiden käyttöä ja päätelmien tekemistä
- pohditaan syy- ja seuraus -suhteita
- hyödynnetään lasten luontotuntemusta opetuksessa
- harjoitellaan tiedon hankintaa hakemalla yhdessä tietoa lasta kiinnostavista asioista
- tutustutaan luonnonsuojeluun
- ohjataan lapsia huolehtimaan ympäristöstään ja sen viihtyisyydestä

Kasvan ja kehityn

Liikunta

- tarjotaan monipuolisia kokemuksia liikunnasta
- tarjotaan liikunnan iloa
- kerrotaan liikunnan ja hyvinvoinnin sekä terveyden yhteydestä toisiinsa
- harjoitellaan monipuolisesti ja säännöllisesti arkeen liittyviä motorisia perustaitoja (kieriminen, kiipeäminen, juoksu, hyppelyt)
- harjoitellaan tasapainotaitoja
- harjoitellaan liikkumistaitoja
- harjoitellaan välineenkäsittelytaitoja (työntäminen ja vetäminen sekä monipuolisesti käyttäen eri välineitä ja palloja)
- innostetaan harjaannuttamaan hienomotorisia taitoja

Ruokakasvatus

- luodaan ruokailutilanteesta mahdollisimman viihtyisä
- ohjataan lapsia hyviin tapoihin
- tutustutaan suomalaiseen ruoka- ja tapakulttuuriin
- tutustutaan johonkin muuhun ruoka- ja tapakulttuuriin kotien asiantuntemusta hyödyntäen

Kohtuullinen kuluttaminen

- tarkastellaan lapsiin kohdistuvaa mainontaa
- pohditaan kohtuullisen kuluttamisen merkitystä

Hyvinvointi ja terveys

- ohjataan ymmärtämään liikunnan, levon ja hyvien ihmissuhteiden merkitystä hyvinvoinnille ja terveydelle
- pohditaan terveyttä ja sairauksia ja niiden syitä sekä ihmisen mahdollisuutta vaikuttaa niihin
- kaveruutta ja toisten huomioonottamista harjoitellaan
- harjoitellaan tunteiden tunnistamista ja hallintaa arjen tilanteissa
- havainnoidaan nukkumisen ja liikkumisen määrää ja niiden yhteyttä hyvään oloon
- haetaan tietoja hygieniasta ja harjoitellaan siihen liittyviä perustaitoja osana arkea

Turvallisuus

- havainnoidaan ja pohditaan arjen toimintaympäristöihin liittyviä yleisimpiä fyysisiä ja psyykkisiä vaaratilanteita
- tuetaan lasten turvallisuudentunnetta
- rohkaistaan lapsia hakemaan apua esiopetuksen ongelmatilanteissa ja kiusaamista kohdatessaan sekä kertomaan huolistaan

- harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumisen sääntöjä
- harjoitellaan turvallista toimintaa tieto- ja viestintäteknologisissa ympäristöissä ikäkauteen sopien

Eri kieli- ja kulttuuritaustat esiopetuksessa

Katsomuskasvatuksen yhteydessä tutustutaan ryhmässä esiintyviin sekä lapsia kiinnostaviin erilaisiin kulttuureihin ja kieliin.

Huoltajien kanssa keskustellaan avoimesti heidän toiveistaan, miten perheen kulttuuria mm. juhlapyyhiä toteutetaan esiopetuksessa. Annetaan myös perheille mahdollisuus tulla kertomaan omasta kielestään ja kulttuuristaan lapsiryhmälle. Huoltajia kannustetaan puhumaan omaa äidinkieltään lapsilleen.

Lapsen suomen kielen oppimista tuetaan monin tavoin, mm. kuvat ja selkokielisyys. Vuorovaikutuksessa harjoitellaan kieltä jatkuvasti. Lasten kanssa lorutellaan, luetaan kirjoja, lauletaan ja leikitään kielellä.

Portaassa lapset saavat englanninkielenopetusta viikoittain. Tällä lukukaudella englannin kielisuihkussa sukkeltaan tarinalliseen leikkiin, jossa sekä lapset että aikuiset matkustavat seikkailemaan maailmalle. Tutustumme erilaisiin maihin ihmisineen, kulttuuriin, ruokiin, perinteisiin, juhliin ja musiikkiin. Englannin kieltä käytetään myös arjessa esim. lasketaan retkelle lähtijät tai lauletaan onnittelulaulu englanniksi.

Liikunnallisen elämäntavan lisääminen

Esiopetusryhmässä edistetään liikunnallista elämäntapaa tarjoamalla lapsille päivittäin monipuolisia mahdollisuuksia liikkumiseen, leikkiin ja ulkoiluun. Liikuntaa integroidaan luontevasti osaksi esiopetuksen arkea sekä ohjatuissa että lasten omaehtoisissa tilanteissa. Pöllöjen ryhmässä on isossa roolissa metsäpaikan tarjoamat mahdollisuudet. Jyrkkä rinne, kaatuneet puunrungot ja monipuolinen metsämaasto motivoivat liikkumaan ja kehittämään kehonhallinnan taitoja. Pihan pelikaukalo on käytössä viikoittain eri liikuntamuodoissa, esimerkkeinä sääntöleikit ja pallopelit. Tavoitteena on vahvistaa lasten motorisia taitoja, liikunnan iloa, osallisuutta ja myönteistä suhtautumista aktiiviseen elämäntapaan. Kannustamme lapsia kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja, toimimaan yhdessä muiden kanssa sekä huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan turvallisessa ja innostavassa ympäristössä.

5. Pedagoginen suunnittelu ja dokumentointi

Opettaja vastaa pedagogisesta suunnittelusta ja dokumentoinnista. Pedagogista toimintaa suunnitellaan SAK-pohjaan (SAK=suunnittelu, arviointi, kehittäminen), joka löytyy Teamsistä. Jokaiselle leikkialueelle kirjataan seinälle näkyviin eri oppimisalueiden sisältöjä, mitä siellä harjoitellaan. Tässä huomioidaan myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Lasten kanssa tehtävä suunnittelu tehdään arjessa. Lasten mielipiteitä ja toiveita selvitetään keskustellen, havainnoiden ja kyselemällä kuvatuen avulla. Keskustelun tukena käytetään dokumentointia, jonka äärelle palataan joka viikon perjantaina. Silloin muistellaan, mitä on tehty ja koettu yhdessä. Harjoitellaan kertomisen ja kuuntelun taitoja. Lisäksi mietitään yhdessä, mitkä asiat innostavat ja mitä lapset haluavat seuraavaksi oppia.

Dokumentointiin osallistetaan lapsia tukemalla lasten itsearvioinnin taitoja. Pohdimme yhdessä, miten työskentely sujui, mitä opimme, oliko jokin vaikeaa ja mikä auttoi onnistumaan. Miten jatkamme tästä eteenpäin? Arviointia tehdään myös yhdessä työtiimin kanssa ja opettaja kirjaa arviointia ja kehittämiskohteita Teams-pohjaan. Säännöllinen ja lapsia osallistava arviointi vahvistaa oppimisen edistymistä eri tiedon ja taidon aloilla.

Kouluyhteistyötä suunnitellaan viikoittain säännöllisesti. Suunnittelussa on mukana esiopettaja, luokanopettaja ja veo.

Kaikille leikkialueille on kirjattu pedagogiset tavoitteet ja menetelmät, joita leikkialueilla toteutetaan. Tavoitteiden muuttuessa ja leikkiympäristöjen kehittyessä myös leikkialuekartat täydentyvät.

6. Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Pöllöjen ryhmän oppimisympäristöjä on useita. Päivittäisessä käytössä ovat omat ryhmätilat sekä päiväkodin ja koulun piha-alueet. Koulun pihalta löytyy liikunta-areena ja urheilukenttä, joita käytämme säännöllisesti. Pöllöjen sisätiloista löytyy pysyvästi maatilaleikki, joka on laaja leikkialue sisältäen hevostallin, kotieläimet, pelto- ja metsäkoneet sekä autoilun. Muita leikkialueita ovat rakenteluhuone, ateljee, pelialue sekä rauhallinen alue kirjojen katsomiseen ja lukemiseen. Kotileikki sijaitsee Piipareiden ryhmätiloissa. Näiden lisäksi huomioidaan lasten mielenkiinnon kohteet ja tutkittavien asioiden/ilmiöiden näkyminen leikkiympäristössä.

Käytössämme ovat myös koulun liikuntasali ja metsäpaikka, jossa on kota. Tällä kaudella Pöllöt tekevät metsäretken kahdesti viikossa. Kirjastoautolla vierailemme pienissä ryhmissä joka toinen viikko. Oppimisympäristönä toimivat myös yksittäiset retkikohteet kuten Kortenien perinnetila ja Liesjärven kansallispuisto sekä Tammi-areena.

Englannin kielisuihku toteutetaan tarinallisen leikin keinoin. Matkaleikki dokumentoidaan maailman kartan ympärille ateljeehen.

7. Oppimiseen ja esiopetukseen osallistumisen tuen käytännöt

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ovat keskeinen osa kaikkea esiopetuksen toimintaa. Ne ennaltaehkäisevät vahvempien tuen tarpeiden muodostumista, tukevat yhdenvertaista oikeutta oppimiseen ja osallisuuden kokemista. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt voidaan jakaa kahteen osaan: rakenteellisiin ja pedagogisiin opetusjärjestelyihin. Rakenteellisia opetusjärjestelyitä ovat tilat ja niiden esteettömyys, lapsiryhmän koko ja henkilöstömitoitus sekä henkilökunnan riittävä osaaminen. Rakenteelliset järjestelyt mahdollistavat pedagogisten järjestelyiden toteutumisen ryhmässä ja niistä vastaa päiväkodin johtaja.

Pedagogiset järjestelyt mahdollistavat koko ryhmän ja yksittäisten lasten tarpeiden toteutumisen. Pedagogisia opetusjärjestelyitä ovat joustavat opetusryhmät, päivittäinen struktuuri ja arjen ennakoitavuus sekä sensitiiviset ja saavutettavat vuorovaikutus- ja kommunikointitavat, kuten puhetta tukevat ja korvaavat kommunikointimenetelmät (viittomat, kuvat tai erilaiset teknologiset ratkaisut). Oppimisympäristöä, henkilöstön työtapoja ja menetelmiä muunnellaan aina ryhmästä nousevien tarpeiden mukaan.

Pedagogisten järjestelyjen suunnittelusta vastaa esiopettaja ja toteutukseen osallistuu aina koko tiimi. Oppimisen tuen järjestämisestä yksikkötasolla vastaa päiväkodin johtaja.

Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä ovat ryhmäkohtaiset tuen muodot. Niitä ovat opettajan antama yleinen tukiopetus, opettajan antama opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Käytännössä opettajan antama yleinen tukiopetus tarkoittaa toiminnan eriyttämistä ja joustavia ryhmiä eri oppimiskokonaisuuksia opetellessa. Opettajan antama opetuskielen tukiopetus on kielitietoista opetuskielen vahvistamista. Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä kohdentuu koko ryhmän tasolla havaittuihin tarpeisiin, joihin voidaan vaikuttaa samanaikais- tai yhteisopettajuuden avulla. Tarvittaessa on mahdollisuus myös pienempiin opetusryhmiin. Varhaiskasvatuksen erityisopettajaa (veo) konsultoidaan aina tarvittaessa ja hän on mukana ryhmän toiminnassa yhtenä päivänä viikossa. Veo vastaa erityispedagogisesta asiantuntemuksesta tuen kokonaisuudessa.

Suunnittelu ja arviointi Pöllöjen ryhmässä

Pöllöjen ryhmän ryhmäkohtaiset tukimuodot suunnitellaan yhdessä tiimin ja veon kanssa. Päivittäisen ja viikoittaisen arvioinnin pohjalta jatketaan toimivia järjestelyitä ja kehitetään uusia ryhmästä nousevien tarpeiden tueksi. Suunnitelma, sen arviointi ja kehittäminen kirjataan leikkialuekarttoihin. Niitä käytetään tukena myös kerran vuodessa (helmikuu 2027) järjestettävässä tuen vaikuttavuuden arvioinnissa, johon osallistuvat tiimin henkilökunnan lisäksi myös päiväkodin johtaja ja veo. Tuen vaikuttavuuden arvioinnissa keskiössä on koko ryhmän toimintakulttuuri, arjen toimivuus ja pedagogiset ratkaisut.

Pöllöissä opettajan antama yleinen tukiopetus toteutetaan ennalta sovituin pedagogisin järjestelyin, jossa mahdollistuu opettajan pysähtyminen lasten ja opittavan asian äärelle. Pienemmät ryhmät, pistetoiminta ja tiimin jakautuminen toiminta-alueelle suunnitelmallisesti ovat tästä hyviä esimerkkejä. Yleinen tukiopetus näyttäytyy arjessa myös läsnäolona ja valmiutena tarttua oppimisen hetkiin, kun ne kohdalle osuvat. Hyvä suunnittelu on myös luovuutta ja toisinaan se voi merkitä ennalta sovituista suunnitelmista luopumista. Ryhmästä voi arjen tilanteissa nousta tarpeita, joihin tulee reagoida spontaanisti. Opettajan taito rakentaa luovia järjestelyitä eri tilanteisiin on mahdollista, kun ryhmän tarpeet on hyvin tiedossa ja sisäistetty. Tässä meitä auttaa myös kokopäivä-pedagogiikka.

Oppimisen edellytyksiä tukevissa oppimisjärjestelyissä ja ryhmäkohtaisten tukimuotojen suunnittelussa painopisteitä ovat syksyllä kunnioittamisen taidot ja oman tilan antaminen. Muita tärkeitä harjoiteltavia teemoja ovat vuorovaikutus – ja tunnetaidot, hienomotoriikka sekä r-äänneharjoittelu. Kaikille lapsille tehdään äänneseula veon toimesta.

Opettajan antamassa opetuskielen tukiopetuksessa käytetään monipuolisesti apuna kuvatukea. Pöllöissä pikapiirretään ja käydään toimintaa/tilanteita läpi kuvien avulla päivittäin. Kuvilla ennakoidaan, ositetaan ja sanoitetaan oppimistilanteita.

Erityisopettajan antama opetus toteutuu Pöllöissä kahtena päivänä kuukaudessa. Veo on läsnä ryhmässä joka toinen maanantai koko esiopetusajan klo 8.30–12.30. Tällöin esiopettaja ja veo toimivat joustavasti yhteis- ja samanaikaisopettajina, jolloin mahdollistetaan lasten monipuoliset onnistumisen kokemukset opittavien asioiden äärellä. Osa ajasta on yhteistyötä 1–2 –luokkalaisten kanssa.

Ryhmäkohtaiset tuen tarpeet muuttuvat arjessa ja ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamista tarkennetaan esiopetuksessa ilmenevien tarpeiden mukaisesti esiopetusvuoden aikana.

Täydentävää varhaiskasvatusta tarjotaan samoissa tiloissa ja sen osalta voimassa on edelleen kolmitasoinen tuki eli yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjatut tavoitteet ja menetelmät toteutuvat osana arkea, kuten VASU/LEOPS-dokumenttiin on kirjattu.

Arviointia toteutetaan arjessa monin tavoin päivittäin. Tiimin arvioinnin lisäksi toimintaa arvioidaan yhdessä lasten kanssa keskustellen. Lapsia kannustetaan olemaan aktiivisia oman oppimisensa asiantuntijoita ja heitä ohjataan avoimilla kysymyksillä arvioimaan omaa toimintaansa. Näin opitut asiat tulevat näkyväksi lapsille itselleen. Huoltajien kanssa keskustellaan ja huomioidaan perheiltä nousevia tärkeitä teemoja. Yhdessä sovitut tavoitteet kirjataan lapsen LEOPS/VASU-lomakkeeseen.

Monialainen yhteistyö

Monialainen yhteistyö on kuvattu tarkemmin seudullisessa esiopetuksen opiskeluhuollon suunnitelmassa. Pääpaino on yhteisöllisessä opiskeluhuollossa ja ensisijainen tapa on ennaltaehkäisy ja pitkällä aikavälillä yksilöllisen tuen tarpeen vähentäminen. Monialaisen yhteistyön pyrkimyksenä on aina edistää lapsen oppimista ja hyvinvointia, kuin myös koko yhteisön hyvää vuorovaikutusta, yhteenkuuluvuutta ja turvallisuutta. Monialaisia yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi neuvola, koulupsykologi ja kuraattori.

Yhteisöllinen opiskeluhoito toteutetaan yhdessä Tammitarhan päiväkodin esiopetuksen kanssa. kokoontuu kahdesti sekä syksyn että kevään aikana. Tarvittaessa lapsella on oikeus myös yksilölliseen opiskeluhoitoon. Yksi yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämissuunnista on OmaHämeen Arkitiimi- ja Omatiimi -toiminta. Arkitiimi lähestyy hyvinvointia arjessa esiintyvien ilmiöiden kautta ja Omatiimin keskiössä on lapsen ja koko hänen perheensä hyvinvointi. Omatiimillä tarkoitetaan Kanta-Hämeen lasten, nuorten ja perheiden palvelujen yhteistä toimintamallia, jossa asiakkaan suostumuksella tehdään monialaista yhteistyötä.

Siirtymä esiopetuksesta kouluun

Portaassa koko vuoden jatkunut kouluyhteistyö esiopetuksen ja 1.–2. -luokkalaisten välillä tukee joustavaa siirtymistä kouluun. Koulun alkaessa lapset saavat olla tutussa ympäristössä tuttujen aikuisten kanssa. Esiopettaja vastaa aina siitä, että kaikki opetuksen ja oppimisen kannalta oleellinen tieto siirtyy tulevalle luokanopettajalle. Keväisin järjestetään siirtokeskustelut, joihin huoltajilla sekä lapsella itsellään on halutessaan oikeus osallistua. Jos lapsi menee johonkin muuhun kouluun kuin Portaaseen, esiopettaja, veo tai oppimisen tuen koordinaattori ottaa yhteyttä lapsen tulevaan kouluun/luokanopettajaan ja sopii siirtokeskustelusta.

Esiopetusvuoden päättyessä esiopettaja huolehtii, että lainmukaiset dokumentit arkistoidaan asianmukaisesti kunnantalolle.